

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НАН УКРАЇНИ

ЮВІЛЕЙНА СЕСІЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ НАН УКРАЇНИ, ПРИСВЯЧЕНА 100-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АКАДЕМІКА П.Г. КОСТЮКА

11 вересня 2024 року

11 вересня 2024 р. у Великому конференц-залі НАН України відбулася ювілейна сесія Загальних зборів Національної академії наук України, присвячена 100-річчю від дня народження видатного українського нейрофізіолога, біофізика, організатора науки та державного діяча академіка Платона Григоровича Костюка.

11 вересня 2024 р. науковці установ Національної академії наук та закладів вищої освіти, студентська молодь та представники громадськості зібралися у Великому конференц-залі НАН України, щоб згадати добру і мудру людину, Вчителя, видатного вченого академіка Платона Григоровича Костюка та його величезний внесок у розвиток нейрофізіології. П.Г. Костюк уперше в СРСР застосував мікроелектродну техніку, розробив методику внутрішньоклітинної перфузії нервової клітини, методику реєстрації активності поодиноких іонних каналів, а також першим у світі довів наявність окремих кальцієвих каналів у клітинній мембрані нервових клітин.

Перед початком роботи ювілейної сесії Загальних зборів НАН України її учасники мали можливість послухати кілька музичних композицій у виконанні колективу Академічного камерного хору «Хрещатик», художнім керівником та диригентом якого є заслужений артист України Павло Струць.

Засідання відкрив президент НАН України академік НАН України Анатолій Глібович Загородній. У вступному слові він зазначив: «Ця подія, безперечно, є знаковою для всієї наукової спільноти, адже Платон Григорович був визначною особистістю, всесвітньо відомим вченим, чий внесок у розвиток нейрофізіології та медицини важко переоцінити. Яскравим свідченням цього є те, що його було обрано членом не лише вітчизняних, а й багатьох закордонних академій та міжнародних наукових

Платон Григорович Костюк
(20.08.1924—10.05.2010)

Учасники ювілейної сесії Загальних зборів НАН України. 11 вересня 2024 р.

товариств», — зазначив очільник Академії у своєму вітальному слові.

Президент Академії також наголосив, що наукові досягнення П.Г. Костюка заклали підґрунтя для появи нових наукових напрямів, зокрема в галузі фізіології та нейронаук, відкрили нові горизонти для проведення досліджень і впровадження інноваційних методів у медичну практику. Він відкрив явище вибіркової провідності мембрани соматичних нервових клітин, багато уваги приділяв вивченню клітинних механізмів мозкової діяльності та встановленню принципів передачі інформації в нервовій системі.

«Академік Платон Григорович Костюк без перебільшення був видатною особистістю, талановитим науковцем, активним громадським діячем, відігравши важливу роль у становленні державності України. Як Голова Верховної Ради України він докладав значних зусиль для формування законодавчої бази, а також для розвитку науки і освіти в нашій державі», — підкреслив А.Г. Загородній.

Далі до слова було запрошено члена Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, голову підкомітету з питань

вищої освіти народного депутата України Валерія Колюха, який зачитав привітання учасникам сесії Загальних зборів НАН України від Голови Верховної Ради України Руслана Стефанчука.

Учасникам сесії Загальних зборів
Національної академії наук України

Від імені Верховної Ради України маю честь привітати вас із відзначенням 100-річчя з дня народження видатного вченого-нейрофізіолога та державного діяча Платона Григоровича Костюка.

Платон Григорович був не просто науковцем світового рівня, його досягнення в галузі нейрофізіології вплинули на розвиток науки як в Україні, так і за її межами. За роки своєї багаторічної сумлінної праці він став символом відданості науковим ідеалам, здобувши повагу колег, учнів та міжнародної наукової спільноти. Його дослідження відкрили нові горизонти для вивчення нервової системи і зробили неоціненний внесок у медицину та біологію.

Однак не лише наукова діяльність визначає постать академіка Платона Костюка. Його громадська і державна робота залишила значний слід в історії України. Він був справжнім героєм своєї країни.

У період 1975—1990 років він був депутатом Верховної Ради Української РСР. Платон Григорович ві-

діграв ключову роль у складний період формування державних інституцій, закладання основ сучасної законодавчої бази і зміцнення демократичних засад української державності. Мудрість і далекоглядність академіка Платона Костюка мають важливе значення для України і донині.

За його активної участі було ухвалено Закон УРСР «Про мови в Українській РСР». Зазначена подія відбулася 28 жовтня 1989 року. Ще до проголошення незалежності України цим законом вперше було визначено українську мову державною, що стало вагомим здобутком національно-демократичних сил України.

Ми завжди пам'ятатимемо Платона Григоровича як людину, яка своєю плідною працею і активним життям довела, що наука і державність можуть співіснувати, ґрунтовно доповнюючи одна одну на благо суспільства.

Цього урочистого дня дозвольте висловити щирі вдячності усім учасникам цього зібрання за вашу повагу до спадщини великого українця — Платона Григоровича Костюка. Його ідеї, науковий і громадський внесок служитимуть нам як дороговказ у майбутньому розвитку української науки та державності.

Нехай його життєвий шлях і досягнення надихають прийдешні покоління українців, а пам'ять про академіка Платона Григоровича Костюка завжди залишатиметься прикладом незламності духу, прагнення до знань і любові до України.

Руслан СТЕФАНЧУК

Президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній від імені всіх співробітників Академії висловив подяку спікеру парламенту за теплі слова і увагу до наукової спадщини нашої держави.

Далі присутні заслухали доповіді науковців, присвячені життєвому й творчому шляху академіка Платона Григоровича Костюка.

З доповіддю «Життєвий шлях і науково-практична спадщина академіка НАН України П.Г. Костюка» виступив директор Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України академік НАН України **Микола Сергійович Веселовський** (стенограму див. на с. 7).

Потім присутні заслухали відеозапис розповіді доньки Платона Григоровича кандидата медичних наук **Ольги Платонівни Костюк** про

ISSN 1027-3239. Вісн. НАН України, 2024, № 10

Виступ народного депутата України Валерія Колуха

Виступ академіка НАН України Миколи Сергійовича Веселовського

Виступ академіка НАН України Сергія Васильовича Комісаренка

Виступ академіка НАН України Олега Олександровича Кришталь

Виступ академіка НАН України Ярослава Михайловича Шуби

цікаві подробиці з життя родини видатного науковця і державного діяча, про його захоплення та хобі (стенограму див. на с. 16).

Далі слово для доповіді «Спогади про роботу з Платоном Григоровичем Костюком» було

надано в.о. академіка-секретаря Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України академіку НАН України **Сергію Васильовичу Комісаренку** (стенограму див. на с. 20).

Наступним з доповіддю «Головний мотив творчості Костюка — кальцій» виступив учень Платона Григоровича академік НАН України **Олег Олександрович Кришталь** (стенограму див. на с. 24).

На завершення доповідь «П.Г. Костюк — учений, який виявив нові грані функціонування поодиноких кальцієвих каналів» виголосив ще один учень Платона Григоровича академік НАН України **Ярослав Михайлович Шуба** (стенограму див. на с. 28).

Закриваючи ювілейну сесію Загальних зборів НАН України, президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній висловив подяку всім учасникам заходу за активну участь і наголосив: «Платон Григорович був і залишається взірцем для своїх колег та учнів, які продовжують його справу, розвивають започатковані ним наукові напрями. Наше завдання — зберегти і примножити цей безцінний спадок, забезпечити його продовження у майбутніх поколіннях українських вчених. Нехай пам'ять про Платона Григоровича Костюка слугує для нас орієнтиром, а його життєвий шлях — прикладом для наслідування».

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик